

Kartläggning av avtalsbrandkåristers första hjälp kunskaper i Västra Nyland

Malin Wikström

Examensarbete

Akutvård

2017

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Akutvård
Identifikationsnummer:	6108
Författare:	Malin Wikström
Arbetets namn:	Kartläggning av första hjälp kunskaper hos avtalsbrandkårister i Västra Nyland
Handledare (Arcada):	Patrik Nyström
Uppdragsgivare:	Finlands Svenska Brand- och räddningsförbund
<p>Sammandrag:</p> <p>I Finland deltar frivilliga från avtalsbrandkårer i en stor del av räddningsuppdragen. Ofta är människor inblandade i dessa uppdrag på ett eller annat sätt, exempelvis som patienter vid en trafikolycka, vilket betyder att det är oerhört viktigt att dessa frivilliga har grundläggande kunskaper inom första hjälp så att de kan påbörja den eventuellt livsräddande vården i väntan på ambulansen.</p> <p>Syftet med studien var att kartlägga första hjälp kunskaperna och åsikter om första hjälp utbildningen bland avtalsbrandkårister i Västra Nyland.</p> <p>Forskningsfrågorna var följande:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vilken första hjälp utbildning har avtalsbrandkåristerna? 2. Anser de sina första hjälp kunskaper tillräckliga? 3. Är utbildningen i nuläge ändamålsenlig? <p>Undersökningen genomfördes med en enkät som skickades ut till 16 avtalsbrandkårer. 130 brandkårister svarade på enkäten.</p> <p>Ur svaren framgick att majoriteten av brandkåristerna har en grundläggande första hjälp utbildning och att majoriteten anser sig ha bra kunskap inom området. Utbildningen uppfyller i nuläge på vissa plan begreppet "livslångt lärande". Det största enskilda förbättringsförslaget var mera praktiska första hjälp övningar.</p>	
Nyckelord:	avtalsbrandkårer, första hjälp, FBK, frivilliga brandkårer,
Sidantal:	24+17
Språk:	svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Paramedic BA
Identification number:	6108
Author:	Malin Wikström
Title:	A survey of the first aid skills of volunteers in contract fire departments in the Västra Nyland area
Supervisor (Arcada):	Patrik Nyström
Commissioned by:	Finlands Svenska Brand- och räddningsförbund
Abstract:	
<p>In Finland volunteers from contract fire departments partake in a big part of the incidents involving firefighting and rescue. Often a person is involved in the missions in one way or another, for example as patients in traffic accidents, and therefore it is crucial that these volunteers have basic first aid skills to start potentially life-saving treatment while awaiting an ambulance.</p> <p>The purpose of the study was to map the first aid skills of volunteers in contract fire departments in the Västra Nyland area. The questions of the research were:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What first aid education does the volunteers have? 2. Do they feel their first aid knowledge is adequate? 3. Is the current first aid education purposive? <p>The study was done by a survey that was sent out to 16 contract fire departments. A total of 130 volunteers from the fire departments answered it.</p> <p>The results from the answers show that the majority of the volunteers have a basic first aid education and that the majority consider their knowledge adequate. The current education fulfills the values of “lifelong learning” in some ways. The biggest area where improvement was suggested was regarding practical training – many people wished for more practical first aid exercises.</p>	
Keywords:	contract fire departments, volunteer fire fighters, first aid
Number of pages:	24+17
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Ensihoitaja AMK
Tunnistenumero:	6108
Tekijä:	Malin Wikström
Työn nimi:	Sopimuspalokuntalaisten ensiaputaitojen kartoittaminen Länsi Uudellamaalla
Työn ohjaaja (Arcada):	Patrik Nyström
Toimeksiantaja:	Finlands Svenska Brand- och räddningsförbund
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Suomessa sopimuspalokuntien vapaaehtoiset osallistuvat suureen osaan pelastustehtävistä. Näissä tehtävissä ihminen on usein osallisena, esimerkiksi potilaana liikenneonnettomuudessa ja on siksi äärimmäisen tärkeää että näillä vapaaehtoisilla on ensiavun perustaidot, jotta he voivat aloittaa mahdollisesti hengen pelastavan hoidon ambulanssia odoteltaessa.</p> <p>Tutkimuksen tarkoitus oli kartoittaa sopimuspalokuntalaisten ensiaputaitoja Länsi Uudellamaalla. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mikä ensiapukoulutus palokuntalaisilla on? 2. Kokevatko he ensiapuosaamisensa riittäväksi? 3. Onko koulutus tällä hetkellä tarkoituksenmukainen? <p>Tutkimus suoritettiin kyselyllä, joka lähetettiin 16 palokunnalle. Yhteensä 130 sopimuspalokuntalaista vastasi kyselyyn.</p> <p>Tuloksista kävi ilmi, että suurimmalla osalla palokuntalaisista on perustavanlaatuinen ensiapukoulutus ja että suurin osa kokee osaamisensa riittäväksi. Koulutus täyttää tällä hetkellä joiltain osin ”lifelong learning”:in kriteerit. Moni toivoi kuitenkin enemmän käytännön harjoittelua.</p>	
Avainsanat:	Sopimuspalokunta, VPK, ensiapu, vapaaehtoiset palokunnat
Sivumäärä:	24+17
Kieli:	ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL / CONTENTS

1	Inledning.....	8
2	Bakgrund.....	8
3	Syfte och frågeställningar	10
4	Teoretisk referensram	10
5	Tidigare STUDIER	11
5.1	Sökord och träffar	12
5.2	Avtalsbrandkåristernas första hjälp kunskaper	12
5.3	Avtalsbrandkåristernas utbildning	15
5.4	Avtalsbrandkåristernas åsikter om första hjälp utbildningen	15
6	Metod.....	16
7	Resultat	18
8	Kritisk granskning	26
9	Diskussion	28
9.1	Resultaten i jämförelse med den tidigare forskningen	28
9.2	Resultaten i förhållande till forskningsfrågorna	29
9.3	Resultaten i förhållande till arbetets teoretiska referensram	30
9.4	Sammanfattning	31
	Källor	31
	Bilagor	34
	Bilaga 1. Enkät på svenska	34
	Bilaga 2. Enkät på finska	38
	Bilaga 3. Informantbrev	42

Figurer

Figur 1. Avtalsbrandkåristernas tidsmässiga erfarenhet.....	18
Figur 2. Andelen informanter från kårer med och utan första respons verksamhet	19
Figur 3. Informanternas första hjälp utbildning (antal personer med utbildningen)	19
Figur 4. När informanterna avklarat första hjälp utbildningen (antal personer)	20
Figur 5. Deltagandet i första hjälp övningar.....	21
Figur 6. Deltagandet i övningar där första hjälp varit ett delmoment	21
Figur 7. Informanternas åsikter om sina första hjälp kunskaper	22
Figur 8. Delområden där informanterna anser sig behöva förbättra sina kunskaper (antal svar)	23
Figur 9. Informanternas åsikter om första hjälp utbildningens tillräcklighet	23
Figur 10. Informanternas åsikter om första hjälp utbildningens ändamålsenlighet	24
Figur 11. Förbättringsförslag gällande övningar (antal svar).....	25
Figur 12. Andra kommentarer om första hjälp utbildningen (antal svar).....	26

FÖRORD

Först och främst vill jag rikta ett stort tack till Finlands Svenska Brand- och räddningförbund för gott samarbete.

Därtill vill jag tacka kårchefer och ordföranden från samtliga brandkårer som deltog i studien för deras hjälpsamhet med att skicka enkäten vidare inom kårerna. Likaså vill jag tacka alla enskilda brandkårister som tog sig tiden att besvara enkäten.

Till sist vill jag tacka Kristian.

Malin Wikström

12.5.2017

1 INLEDNING

Frivilliga brandkårister inom avtalsbrandkårer deltar i Finland i en stor del av räddningsuppdragen. I dessa uppdrag är ofta människor på ett eller annat sätt inblandade, ofta direkt som patienter t.ex. vid en trafikolycka eller vid en brand där människor befinner sig i byggnaden. På många håll kan också avtalsbrandkårens enhet vara den första enheten på plats, till exempel om avståndet till närmaste ambulans är långt eller om ortens ambulans är fast på ett annat uppdrag. Därför är det oerhört viktigt att dessa frivilliga har tillräckliga kunskaper i första hjälp för att kunna utföra eventuella livräddande åtgärder i väntan på att ambulansen kommer på plats och påbörjar den egenliga vården.

Syftet med detta arbete är att kartlägga första hjälp kunskaperna hos avtalsbrandkårister inom Västra Nylands brandkårsförbunds medlemsbrandkårer. Arbetet är ett beställningsarbete av Finlands svenska brand- och räddningsförbund .

Arbetets skribent är själv aktiv inom en avtalsbrandkår och intresset för att undersöka avtalbrandkåristernas första hjälp kunskaper kom den vägen.

2 BAKGRUND

I Västra Nyland, såsom i övriga Finland, finns det utöver det ordinarie räddningsväsendet också avtalsbrandkårer där manskapet deltar i utryckningar och övningar på frivillig basis. Under Västra Nylands räddningsverk finns det ca. 1000 frivilliga brandkårister. (Västra Nylands räddningsverk, 2012). I hela Finland deltar avtalsbrandkårer i ca. 60% av räddningsuppdragen (SPEK, 2016).

Till grundutbildningen för avtalsbrandkåristerna hör utöver kurser i släcknings- och räddningsarbeten en kurs i första hjälp. För att delta i räddningsuppdrag i en avtalsbrandkår måste man dock endast ha gått kursen i släckningsarbete, kursen i första hjälp är alltså inte obligatorisk, men det rekommenderas att alla går den.

Kursen är 28 timmar lång, varav 15 timmar är teori och 13 timmar är praktiska övningar. De ämnen som tas upp på kursen är sjukdomsanfall, medvetslöshet, främmande föremål i andningsvägarna, återupplivning, brännskador, el-olyckor, hypotermi, hypertermi, köldskador, trubbiga och penetrerande skador, skademekanism, blödningar, chock och förflyttning av patient. Kursens målsättning beskrivs på Finlands Svenska Brand- och räddningsförbunds hemsida som följande ”Förstahjälpkursen ger grunder att kunna möta och känna igen en patient i nöd. Den som genomgått kursen bör kunna sköta om en nödpatientens baslivsfunktioner med den förstahjälpstrutrustning som finns i räddningsenheten”

Utöver kursen i första hjälp finns också en kurs i första respons, huvudsakligen riktad till de avtalsbrandkårer med första respons verksamhet. Kursen är 32 timmar (18h teori + 14h praktiska övningar) och går djupare in på samma ämnen som kursen i första hjälp. (FSBR, 2016). För de brandkårer med första respons på Västra Nylands område ordnas också utbildning av Västra Nylands räddningsverk 8 gånger per år. Ansvarspersoner från brandkåreerna deltar i utbildningen och lär sedan ut samma sak inom kåreerna. (Västra Nylands räddningsverk, 2017)

Med begreppet första respons syftar man på den enhet som kommer först till platsen. I Finland handlar detta oftast om en räddningsenhet. (Lapin pelastuslaitos, 2017) Också polis och gränsbevakning kan fungera som första respons enheter. Första respons enheten alarmeras normalt på plats för att förkorta tiden innan patienten nås och påbörja vården i väntan på att en förstavårdsenhet kommer på plats. (Kuisma et al, 2013) Av de brandkårer som deltagit i denna undersökning har 7 kårer första respons avtal. (Västra Nylands räddningsverk, 2017).

Västra Nylands Brandkårsförbund är en organisation där de svenska avtalsbrandkåreerna i Västra Nyland är medlemmar. Dessa avtalsbrandkårer finns i Sjundeå, Ingå, Raseborg och Hangö kommuner. Medlemmarna i Västra Nylands brandkårsförbund är följande: Backgränd FBK, Billnäs FBK, Bromarf FBK, Ekenäs FBK, Ekenäs Skärgårds FBK, Ekenäs Sjöräddare, Hangö HOBK, Ingå FBK, Karis FBK, Lappvik FBK, Pojo FBK, Sjundeå FBK, Skogby FBK, Snappertuna FBK, Svartå FBK, Tenala HOBK och Österby FBK. Dessa brandkårer har valts till intressegrupp för denna studie eftersom deras

utbildning ordnas av samma instans, FSBR. (Västra Nylands Brandkårsförbund, 2016). Ekenäs Sjöräddare har inte tagits med i studien då de till motsats från de andra medlemmarna inte är en avtalsbrandkår och deras utbildning därför ordnas av Finska Sjöräddningssällskapet och är uppbyggd på ett annat sätt. (Finlands Sjöräddningssällskap, 2017)

Finlands Svenska Brand-och räddningsförbund, FSBR, är en organisation i vilken de svenskspråkiga lokala brandkårsförbunden (Västra Nylands Brandkårsförbund, Åbolands Brandkårsförbund, Ålands Brand- och räddningsförbund, Mellersta Nylands Brandkårsförbund och Östra Nylands Brand- och räddningsförbund) är medlemmar. Till FSBR:s verksamhet hör utbildning av avtalsbrandkårister, brandkårsdamer och brandkårsungdomar, olika former av verksamhet för dessa grupper av brandkårister, utbildning för företag samt andra former av information och upplysning på svenska i hela Svenskfinland. Det är FSBR som ordnar de kurser i första hjälp och första respons vilka avtalsbrandkåristerna som fungerat som informanter i denna studie har möjlighet att gå. (FSBR, 2016)

3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Arbetets syfte är att kartlägga första hjälp kunskaperna hos avtalsbrandkåristerna inom Västra Nylands brandkårsförbunds område.

Frågeställningar:

1. Vilken första hjälp utbildning har avtalsbrandkåristerna?
2. Anser de sig ha tillräckliga kunskaper inom första hjälp?
3. Är utbildningen i nuläge ändamålsenlig?

4 TEORETISK REFERENSRAM

Som teoretisk referensram för arbetet har begreppet “lifelong learning” fungerat, det vill säga rakt översatt livslångt lärande. Enligt Ellström (1996) ingår två saker i livslångt lärande - för det första: att lärandet är något som fortsätter hela livet inte endast under skolåren och för det andra att lärandet inte är något som uppkommer bara genom formell inläring, det vill säga genom skolgång, utan också i arbetslivet och i vardagen.

Dessa principer kan enligt Ellström tolkas på två olika sätt. Antingen kan man se det som ett faktum: människan lär så länge hon lever. I den bemärkelsen handlar livslångt lärande om människans förmåga att anpassa sig till världen omkring sig trots konstanta förändringar. Det andra sättet att tolka begreppet livslångt lärande är att se det som ett ideal för hur utbildningen i samhället *borde* vara. Det vill säga att man borde sträva till att människan skulle lära sig livet ut, t.ex. genom fortsatt utbildning på arbetsplatsen. (Ellström et al 1996)

Utgående från en definition som gjorts vid UNESCOs globala konferens om livslångt lärande räknar Roberta Duyff (1999, s. 538) upp åtta saker som definierar begreppet: Lärandet är pågående, inte endast något som sker under skoltiden. Lärandet är stöttat, du gör det inte ensam utan med stöd av andra. Inläringen är aktiv, inte passiv. Lärandet handlar om mera än att bara veta saker, det handlar också om värderingar och förståelse. Lärandet är livslångt. Inläring handlar om att tillämpa kunskaperna i praktiken, inte bara kunna saker teoretiskt. Lärandet är en positiv upplevelse som ger upphov till självförtroende, kreativitet och nöje. Lärandet sker i alla roller och miljöer, inte bara i yrkeslivet.

5 TIDIGARE STUDIER

Tidigare forskning söktes via Google Scholar. Våldigt lite tidigare forskning finns inom området. Samtliga artiklar som hittades var examensarbeten från yrkeshögskolor, ingen vetenskaplig forskning på högre nivå hittades.

De tidigare studierna inom området gäller till stor del de brandkårer som fungerar som första respons enheter. Av dessa enheter krävs en högre utbildningsnivå (kursen i första hjälp och kursen i första delvård, eller alternativt Röda Korsets kurser i första respons) gällande första hjälp än av de avtalsbrandkårer som inte har första respons och därför kan också kunskapsnivån eventuellt förväntas vara högre i vissa av dessa studier än i en studie gjord om ett områdes samtliga avtalsbrandkårer. (HUS palvelutasopäätös, 2011).

Av de tidigare studierna var endast en undersökning gjord på samma område som denna studie, i Västra Nyland. De andra var gjorda i Egentliga Finland, Päijänne-Tavastland, Satakunda, Kymmenedalen och i Österbotten.

5.1 Sökord och träffar

De sökord som användes för att hitta tidigare forskning var ”första hjälp” och ”frivilliga brandkårer” samt ”avtalsbrandkårer”, därtill söktes det med orden ”ensiapu”, ”sopimuspalokunta” och ”vapaa-ehdotoinen palokunta”. Dessa sökord gav totalt 682 träffar vilka sedan gick igenom. En stor del av artiklarna valdes bort baserat på deras titel, som irrelevanta. De kvarstående lästes sedan noggrannare och flera valdes bort då de inte handlade om ämnet i fråga. Artiklar som handlade om brandkårer i Sverige valdes också bort då brandkårsverksamheten och utbildningen är uppbyggd på ett annat sätt där.

Efter genomläsning kvarstod 5 artiklar vilka helt eller till en del handlade om avtalsbrandkåristers åsikter om sina första hjälp kunskaper. Utöver detta togs också artiklar med som handlade om utvärdering av avtalsbrandkåristers första hjälp kunskaper genom t.ex. teoretiska och praktiska tester. Av dessa hittades 4 stycken, så totalt granskades 9 artiklar.

5.2 Avtalsbrandkåristernas första hjälp kunskaper

I Ljungqvists studie (2015) har 29 avtalsbrandkåristers i Västra Nyland tagit ställning till ifall de tycker att de har tillräcklig utbildning för att utföra första respons uppdrag, svaren har angetts på en skala där 0 var ”helt av annan åsikt” och 100 var ”helt av samma åsikt”. Medeltalet av svaren på frågan blev 64,7. Av 29 svar var 5st i intervallet 91-100, dvs ”helt av samma åsikt”, 7 svar var på därefter följande intervall 81-90. I övrigt var svaren relativt jämnt utspridda över resterande svarsalternativ, med 2 svar på intervallet 0-10, dvs ”helt av annan åsikt”. Ur Ljungqvists studie framgick också avtalsbrandkåristernas åsikter om hur väl de tycker att de hanterar vården av olika patientgrupper. Det framkom att de anser sig bäst hantera vården av livlösa patienter. Enligt en svarsskala där 0 betydde ”inte alls” och 100 ”utmärkt” blev medeltalet för hur väl informanterna anser sig hantera vården av den livlösa patienten 76,4. Bra anser de sig också klara av medvetlösa patienter, patienter med bröstsmärta och patienter med andningssvårigheter. Sämst ansåg de sig kunna vårda barnpatienter med ett medeltal på 55.

Stenius (2010) har undersökt avtalsbrandkåristers i Egentliga Finlands åsikter om sitt kunnande gällande olika patientgrupper. Mest osäkerhet framkom gällande första hjälp

av patient med sänkt allmäntillstånd, återupplivning vid specialsituationer och gällande stroke-patienter. Ungefär hälften av informanterna upplevde sig ha fått tillräckligt med utbildning angående vård av medvetslös patient och patienter som hållit på att drunkna. Cirka en tredjedel ansåg sig kunna hjälpa en patient som håller på att kvävas. Gällande trafikolyckor, fallolyckor och sår upplevde de sina kunskaper vara bättre. Över hälften av informanterna ansåg sig ha fått för litet utbildning om förgiftningar, brännskador och elolyckor. Gällande inre blödningar var det bara 1 av de 51 informanterna som ansåg sig ha tillräckliga kunskaper och utbildning. Olika sjukdomsfall var också någonting som en stor del ansåg sig veta för litet om. Majoriteten av brandkåristerna önskade dock tilläggsutbildning om samtliga patientgrupper.

Avtalsbrandkåristerna i Nakolas (2007) undersökning anser sig ha fått tillräckligt utbildning främst om återupplivning (73% ansåg att de fått tillräckligt med utbildning och 5% att de fått för mycket) och monitorering av vitala värden (74% ansåg att de fått tillräckligt och 5% att de fått för mycket utbildning). De områden vilka störst procent av informanterna ansåg sig ha fått för lite utbildning om var människans anatomi (endast 27% tillräckligt och 2% för mycket) och triage vid situationer med flera patienter (endast 22% tillräckligt och 2% för mycket). I Nakolas studie deltog 142 avtalsbrandkårister i Satakunda.

Ur Bäcks (2011) studie framkom att tolv av deltagarna i det utbildningstillfälle om trauma hon ordnat för Kronoby avtalsbrandkår före utbildningen ansåg sina kunskaper om traumapatienten vara ”ganska dåliga”, tre deltagare ansåg sina kunskaper ”ganska bra” och två deltagare ”mycket dåliga”. Efter utbildningstillfället, som fokuserade på trauma, fick informanterna också svara på vad de önskade sig mera utbildning om, alla utom en svarade på frågan, mest utbildning önskades om förgiftningar. Därtill ansåg också många behöva lära sig mera om vård av medvetslös patient, bröstsmärta, sjukdomsanfall, trafikolyckor och drunkning.

I Granholm och Ahlskogs studie (2016) gjord med fokus på avtalsbrandkårer i Korsholm kommun kom det fram att avtalsbrandkåristerna anser sig ha bra kunskaper när det gäller återupplivning, ingen ansåg sig ligga på en dålig nivå, 4,4% svarade att de hade ganska dålig kunskap och resten antingen ”bra” eller ”mycket bra”. Också när det gäller första

hjälp för en medvetslös person, bröstsmärtor, stora blödningar och brännskador ansåg sig informanterna ha bra kunskaper. Traumapatienter, chock och sjukdomsattacker sade sig en majoritet ha ganska dåliga kunskaper om.

Wiklund (2010) höll ett utbildningstillfälle för medlemmarna i en avtalsbrandkår i Pedersöre. I den enkät hon delade ut framkom att majoriteten av deltagarna upplevde sina kunskaper gällande patienter med bröstsmärta som ”ganska dåliga” före utbildningstillfället.

Saarela och Mäisti (2010) utvärderade 41 avtalsbrandkåristers kunskaper gällande första delvård genom tentfrågor. Frågorna är till stor del mera djupgående än vad som kan räknas som grundläggande första hjälp. Ur svaren framkommer dock att majoriteten av informanterna har bra grundläggande första hjälp kunskaper. Avtalsbrandkårerna i undersökningen ligger på Anjalakoski område i Kouvola.

I Ahtineva och Hyytiäinen (2009) undersökning deltog 67 informanter på Salo område. Dessa informanter testades genom tentfrågor. Två tredjedelar av informanterna svarade rätt på frågor gällande användningen av defibrillatorer. Gällande de flesta sjukdomstillstånd samt undersökning av patient var det en stor procent av svararna som svarade rätt (över två tredjedelar). Vård av krampande patient kunde informanterna till 100% svara rätt på frågorna gällande. Det område som var svårast var första hjälp för en patient med sviktande blodcirkulation, endast 33% svarade rätt på frågorna om det.

Korhonen och Kumpulainen (2008) har också utvärderat första hjälp kunskaperna hos 40 avtalsbrandkårister i Päijänne-Tavastland genom en tent. Gällande vården av traumapatienter var i studien 56,47% av svaren rätt. Återupplivning var något informanterna kunde bättre med 73,9% rätt av svaren. På frågor gällande inremedicinska patienter var procenten rätt svar 71,94% och på frågor som relaterade till blodcirkulationen var procenten rätt 62,99%. Utöver dessa kategorier ingick också allmänna frågor vilka till 90% besvarades rätt. I studien ingick även utvärdering av praktiska färdigheter. Utvärderingen skedde i grupper. En tredjedel av grupperna lyckades med att öppna patientens andningsvägar, 87% av grupperna påbörjade återupplivningen genast då livlöshet konstaterats och lika många grupper lyckades med

att fästa defibrillatorns elektroder korrekt. 60% av grupperna ansågs hantera defibrillatorm korrekt. 80% eller fler av grupperna utförde också korrekt påsättning av nack-krage, stoppandet av blödningar, kontrollering av vitala värden samt noggrannare undersökning.

5.3 Avtalsbrandkåristernas utbildning

Ljungqvist hade i sin studie öppna frågor angående informanternas åsikter om sina styrkor och svagheter när det gäller första respons, 27,8% av de som svarat uppger att de inte har gått kursen i första respons, trots att deras kår sköter första respons uppdrag.

Av informanterna i Stenius undersökning hade 80% gått brandkårens kurs i första respons. Därtill hade 12% gått Röda Korsets första respons kurs.

I Nakolas studie hade 81% av informanterna gått brandkårens kurs i första respons. 4% hade gått kursen i första hjälp, men inte kursen i första respons. Ytterligare hade 4% en grundutbildning inom räddningsbranschen och 10% en grundutbildning inom vården.

Av de 17 deltagarna i Bäcks studie hade tre personer gått Röda Korsets kurs i första hjälp 1 under de senaste tre åren, och två personer Röda Korsets kurs i första hjälp 2. En hade gått brandkårens kurs i första hjälp och en brandkårens kurs i första delvård. Utöver detta hade tio personer deltagit i kårens egna övningar i första hjälp.

Korhonen och Kumpulainen skriver att 23 av 40 informanter gått brandkårens kurs i första delvård.

5.4 Avtalsbrandkåristernas åsikter om första hjälp utbildningen

I Ljungqvists studie framkommer att endast 10,7% tycker att de har tillräckligt med teoretiska och praktiska övningar inom kåren. I de öppna frågorna om vad som kunde förbättras efterfrågas också mera övningar, både teoretiska och praktiska. En person anser också att utbildningen är dåligt strukturerad och eventuellt inte når ut till alla.

Av de 142 som svarat på Nakolas frågeformulär anser 32% att de har tillräckligt övningar inom första hjälp inom kåren, 42% att de har litet för litet första hjälp övningar och 25% att de har klart för litet första hjälp övningar.

86,7% av de som svarat på Granholm och Ahlströms enkät ansåg att kursen i första hjälp bör uppdateras eller kompletteras med fem års mellanrum.

I Wiklunds studie framkom att samtliga informanter tyckte att fortbildning inom första delvård är viktigt.

6 METOD

En enkät är ett sätt att samla in information genom att fråga frågor. Till motsats från intervjuer där intervjuaren normalt träffar den person den intervjuar sker enkäten oftast så att de två inte träffas. (Patel & Davidson, 2012 s.73-109). Fördelarna med en enkät är att det är ett effektivt sätt att samla in information från stora mängder människor relativt snabbt jämfört med intervjun där svararna intervjuas individuellt. Enkäten kan också vara helt anonym, vilket intervjuer inte kan vara. (Patten, 2017 s. 8-10)

Vid utförandet av en undersökning med en enkät är det viktigt att motivera personerna som svarar till att svara på frågorna. Personerna måste se en nytta med att svara på enkäten. Normalt är den enda möjligheten att motivera svararna genom det följebrev som skickas med enkäten.

Man måste också klargöra ifall enkäten är konfidentiell eller anonym. Om enkäten är anonym kan man inte identifiera vem som svarat på den, om den i sin tur är konfidentiell vet man vem som svarat men ingen annan än de som ställt frågorna får veta det.

När man formulerar frågorna i enkäten måste man ta i beaktande många saker. Graden av strukturering, det vill säga hur öppna frågorna är, är en sak. I en mycket strukturerad enkät är svarsalternativen fasta, det finns alltså bara vissa svar man kan ge på frågan. Om enkäten är ostrukturerad är frågorna öppna och ger intervjupersonen möjlighet att svara vad som helst. När enkäten är mycket strukturerad är det viktigt att se till att man täcker alla områden inom ämnet med frågorna och att svaren likaså är heltäckande. Enkäten börjar vanligtvis med neutrala frågor och avslutas likaså, t.ex. med en möjlighet att kommentera något som inte redan kommit upp. Man bör undvika långa frågor, ledande

frågor, frågor som kan missuppfattas av någon orsak eller frågor som forutsätter någonting. Det är också viktigt att variera svarsalternativen i en strukturerad enkät för att hålla uppe svararens intresse. (Patel & Davidson 2012 s.73-109)

Etiska aspekter som skall tas i beaktande vid utförandet av enkäter är att alla som deltar måste göra det frivilligt och inte under påtryckning. Individerna måste också informeras noggrant om till vad deras svar kommer att användas. Känsliga uppgifter skall hanteras konfidentiellt. Deltagandet i undersökningen får inte ha negativa följder för informanterna. (Dahmström, 2000)

Till studien samlades information med hjälp av en enkät (se Bilaga 1 och Bilaga 2) som skickades till de 16 brandkårer som är medlemmar i Västra Nylands Brandkårsförbund. Enkäten skickades per epost till brandkårernas kårchefer (i några kårer till brandkårens ordförande), kårcheferna kontaktades också per telefon och informerades i samband med detta om vad enkäten handlar om och till vilket ändamål den är gjord. 8 av kårcheferna fick också enkäten som meddelande via telefonapplikationen Whatsapp för att på det viset enklare kunna dela vidare enkäten till sin alarmavdelnings medlemmar. E-postmeddelandet som skickades till kårcheferna fungerade som ett följebrev (se Bilaga 3). Därtill fungerade början av den elektroniska enkäten som ett följebrev till den enskilda brandkåristen där det framkom att deltagande i enkäten är frivilligt, att svaren är fullständigt anonyma, meningen med enkäten samt vem som gjort den. Enkäten skickades ut i mars 2017. Enkäten skickades ut på både svenska och finska för att säkerställa att alla aktiva alarmavdelningsmedlemmar skulle ha möjlighet att svara på den på det språk de kände sig mera bekväma att använda. I slutet av mars skickades per e-post ännu en påminnelse om enkäten till kårcheferna för att säkerställa att så många alarmavdelningsmedlemmar som möjligt nåtts.

Enkäten byggdes upp av frågor utformade för att få svar på studiens forskningsfrågor. Den gjordes i elektroniskt format med hjälp av programmet Google Forms. Frågorna byggdes upp så att det fanns frågor med fasta svarsalternativ, öppna frågor och frågor där man skulle svara enligt en skala.

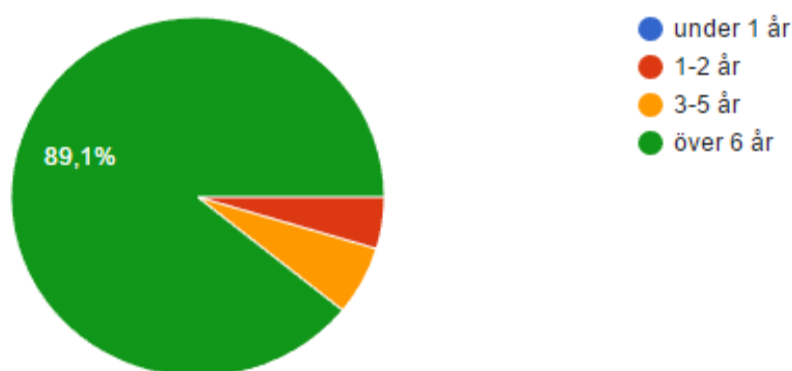
Då det var fråga om enskilda individers åsikter fanns det inte någon specifik instans att söka forskningslov från, istället frågades lov skillt i början av enkäten.

7 RESULTAT

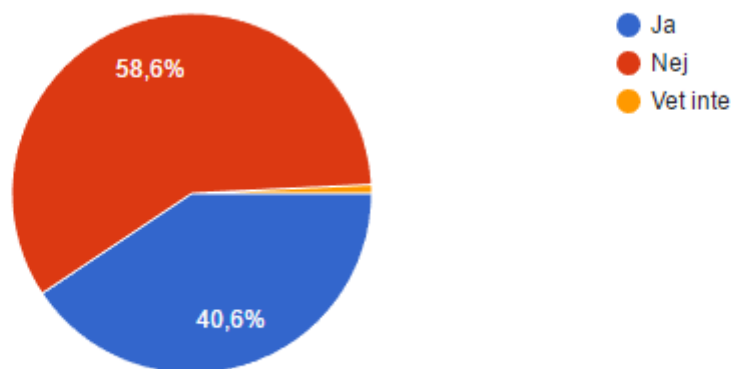
Resultaten presenteras i samma ordning som frågorna kom i enkäten (Bilaga 1 och 2). En del av resultaten har klargjorts med grafer som gjorts automatiskt av Google Forms och en del har klargjorts med grafer gjorda med Power Point. 130 personer besvarade enkäten, vilket ger ett medeltal på 8,125 personer per brandkår.

Enkäten började med mera allmänna frågor, hur länge informantena varit med i brandkårsverksamheten samt ifall kåren de är aktiva inom har första respons verksamhet. Av avtalsbrandkåristerna som svarat hade en stor del varit aktiva inom brandkåren en längre tid, 89,1% i över 6 år, 6,2% i 3-5 år och 4,7% i 1-2år. Ingen sade sig ha börjat med brandkårsverksamheten under det senaste året. En person hade inte besvarat frågan.

58,6% av dem som svarat sade sig vara aktiva inom en brandkår som inte har första respons, en person visste inte om brandkåren de var med i har första respons och övriga 40,6% var med i en kår med första respons. Två personer hade valt att inte besvara frågan. Svaren på de första frågorna har klargjorts med figurerna 1 och 2.

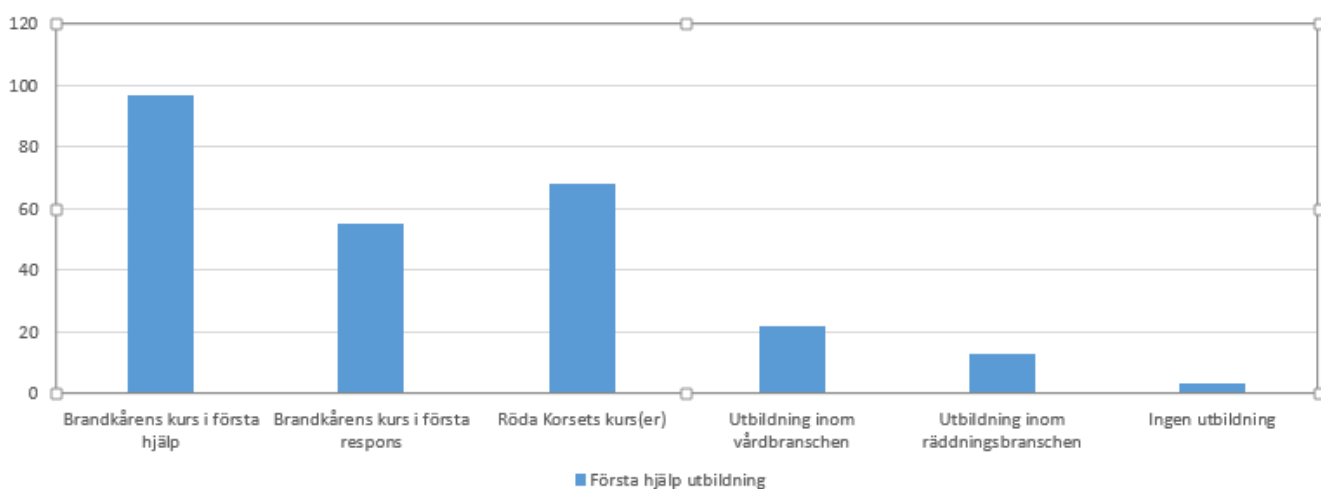

Figur 1. Avtalsbrandkåristernas tidsmässiga erfarenhet

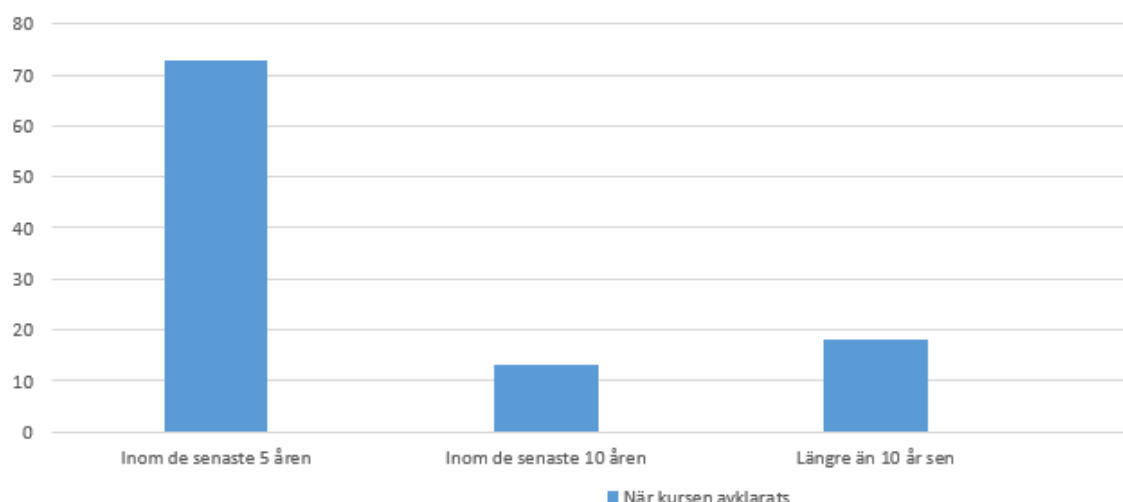
Figur 2. Andelen informanter från kårer med och utan första respons verksamhet

Av de 130 personer som svarat på enkäten hade 97 personer, det vill säga 75,2%, gått brandkårens kurs i första hjälp som är den grundläggande första hjälp kursen inom brandkåren. Ytterligare 55 personer, alltså 42,6%, hade gått brandkårens kurs i första respons. 66 personer, alltså 52,7%, hade gått Röda Korsets första hjälp kurs (eller kurser). Det fanns också flera informanter som hade en grundutbildning där första hjälp lärs ut, 22 personer inom vårdbranschen och 13 personer inom räddningsbranschen. Samma person kunde svara flera av alternativen. Endast 3 personer, alltså 2,3% av informanterna, svarade att de inte har någon grundläggande första hjälp utbildning alls. En person lämnade frågan om första hjälp utbildning obesvarad. Informanternas utbildningsbakgrund har klargjorts med figur 3.

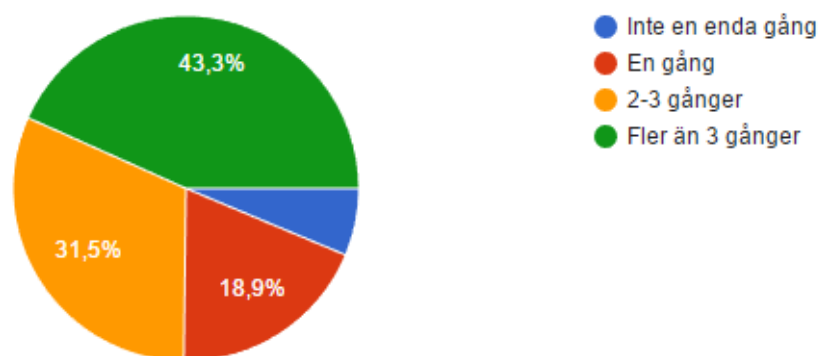
Figur 3. Informanternas första hjälp utbildning (antal personer med utbildningen)

Följande fråga var vilket år man gått kurserna. 106 personer besvarade frågan. Ett svar bestod endast av ett frågetecken och ett svar var "1,2" vilket inte kan tolkas som ett årtal, så med dessa borträknade kvarstod 104 svar. Av de som svarat hade majoriteten (73 personer, 70,2%) gått någon första hjälp kurs inom de senaste 5 åren (det vill säga år 2017, 2016, 2015, 2014 eller 2013). En person hade också svarat "just" vilket antogs vara inom de senaste 5 åren). 13 personer hade avklarat någon kurs de senaste 10 åren (2012, 2011, 2010, 2009 eller 2008). De övriga som svarat hade gått kurserna mellan 1985-2007. Två personer svarade endast "länge sen" på frågan, vilket också antogs vara över 10 år sedan. Några personer hade räknat upp årtalen för flera kurser de gått och i resultaten har då det senaste årtalet tagits med. Resultaten har förtydligas i figur 4.

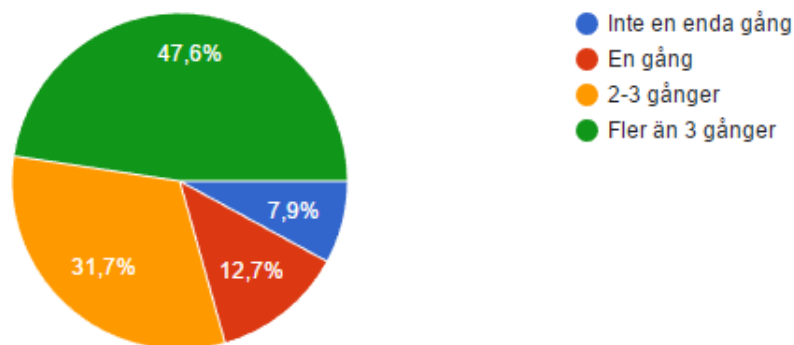
Figur 4. När informanterna avklarar första hjälp utbildningen (antal personer)

När det gäller den fortsatta första hjälp utbildningen inom kårerna sa sig hela 43,3% (n=127) ha deltagit i fler än 3 första hjälp övningar inom sin egen kår det senaste året. 31,5% hade deltagit i 2-3 första hjälp övningar och 18,9% i en första hjälp övning. 8 personer, det vill säga 6,3%, sa sig inte alls ha deltagit i någon första hjälp övning under det senaste året. Övningsdeltagandet har klargjorts med figur 5 nedan.

Figur 5. Deltagandet i första hjälp övningar

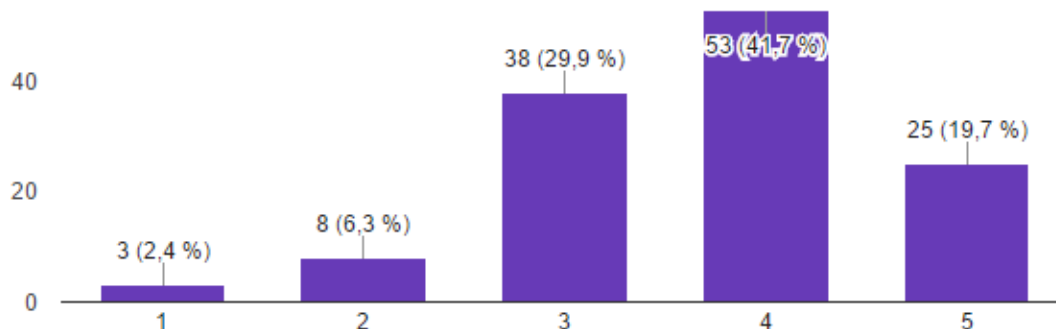
Också deltagandet i övningar där första hjälp varit ett delmoment var stort, 47,6% hade deltagit i fler än 3 sådana övningar det senaste året, 31,7% i 2-3 övningar och 12,7% i en övning (n=126). 10 personer hade inte deltagit i någon sådan övning under året. Övningsdeltagandet kan ses i figur 6.

Figur 6. Deltagandet i övningar där första hjälp varit ett delmoment

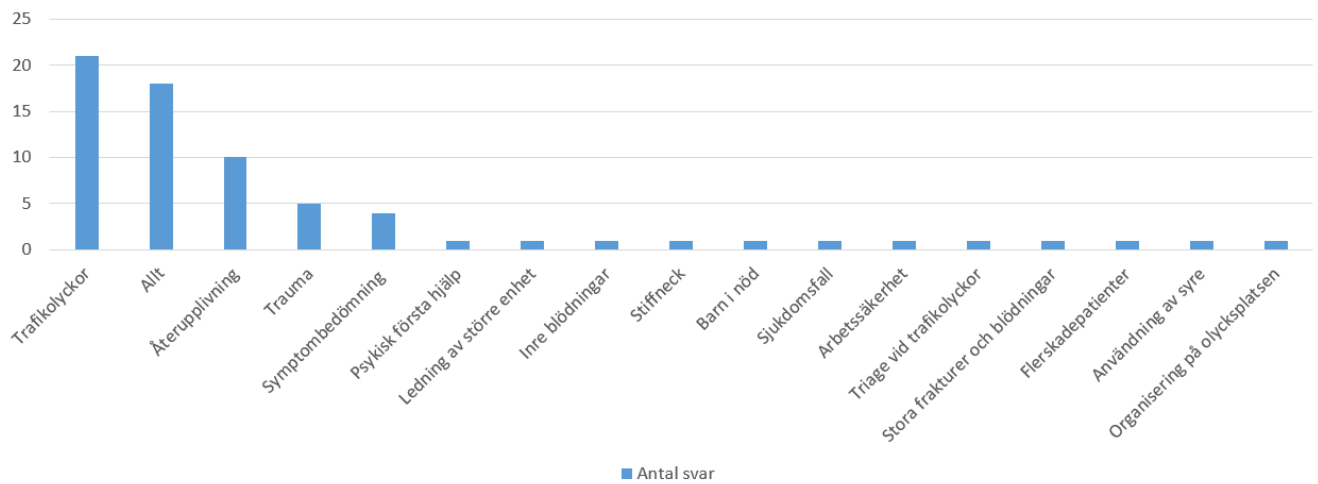
Informanterna ombads berätta om de anser sina första hjälp kunskaper tillräckliga på en skala från 1 till 5, där 1 angetts som ”jag anser mina kunskaper helt otillräckliga” och 5 som ”jag anser mina kunskaper tillräckliga”. De övriga siffrorna rör sig imellan dessa två ultimatum. 3 personer svarade ”1” på frågan, det vill säga ”helt otillräckliga” ytterligare 8 personer har svarat 2, resten av svaren ligger i intervallet 3-5 med en tyngdpunkt på 4

(41,7%). Informanternas åsikter om sina första hjälp kunskaper är noggrannare klargjorda i figur 7 nedan. 127 personer besvarade frågan.

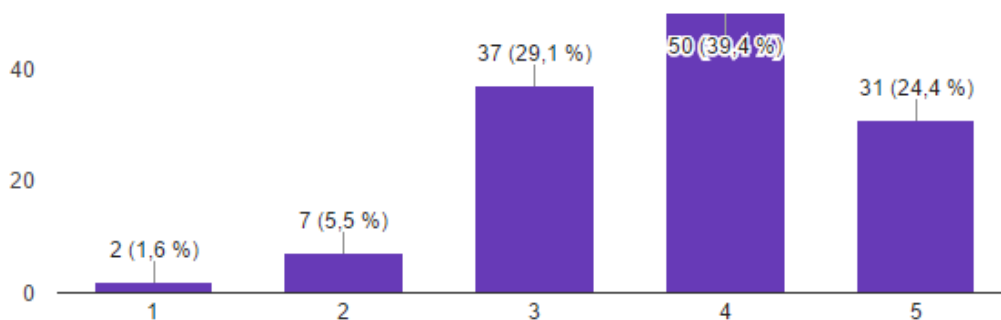
Figur 7. Informanternas åsikter om sina första hjälp kunskaper

I följande fråga skulle brandkåristerna fritt berätta om det finns något område inom första hjälp de anser sig behöva förbättra sina kunskaper i. 66 personer svarade på frågan, en person med endast ett sträck vilket betyder att det var 65 egentliga svar. 21 personer ansåg sig behöva förbättra sina kunskaper i första hjälp vid trafikolyckor, 11 personer sina kunskaper om återupplivning, 5 om trauma och 4 om bedömning av symptom. Enskilda personer svarade psykisk första hjälp, ledning av en större enhet, inre blödningar, övning med stiffneck, barn i nöd, sjukdomsfall, arbets säkerhet, triage vid trafikolyckor, stora frakturer och stora blödningar, flerskadepatienter, användning av syre, organisering på olycksplatsen samt att utbildningsmaterialen borde vara mera anpassade till områdets rådande direktiv. Utöver dessa mera specifika svar om delområden inom första hjälp svarade också 18 personer att de upplever sig behöva förbättra sina kunskaper inom alla områden eller att repetition inom alla områden är bra. Svaren har förtydligats i figur 8.

Figur 8. Delområden där informanterna anser sig behöva förbättra sina kunskaper (antal svar)

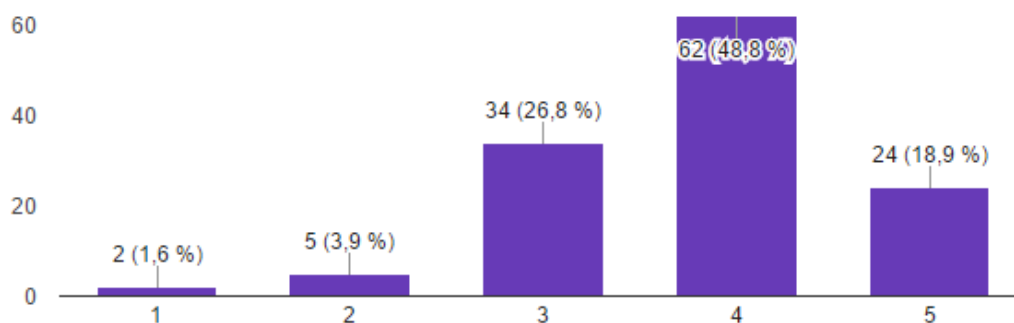
När det gäller åsikterna om ifall man fått tillräcklig första hjälp utbildning via brandkåren låg tyngpunkten på svarsalternativen 3-5 (på en skala från 1 till 5, där 1 angetts som ”inte alls” och 5 som ”jag anser mig ha fått helt tillräckligt utbildning”). 92,9% av svaren låg inom intervallet 3-5, med 4 som det vanligaste alternativet på 39,4%. 2 personer hade svarat 1, det vill säga ”inte alls” och ytterligare 7 personer hade svarat 2. 127 personer besvarade frågan. Svaren kan ses i figur 9.

Figur 9. Informanternas åsikter om första hjälp utbildningens tillräcklighet

I frågan om utbildningen varit ändamålsenlig med tanke på FBK-verksamheten var svarsfördelningen liknande. Tyngdpunkten låg igen på 4 som 62 personer (alltså 48,8%)

svarat. 24 personer hade svarat 5, 34 personer 3, 5 personer 2 och endast 2 personer 1. Svaren ses i figur 10 nedan. 127 personer besvarade frågan.

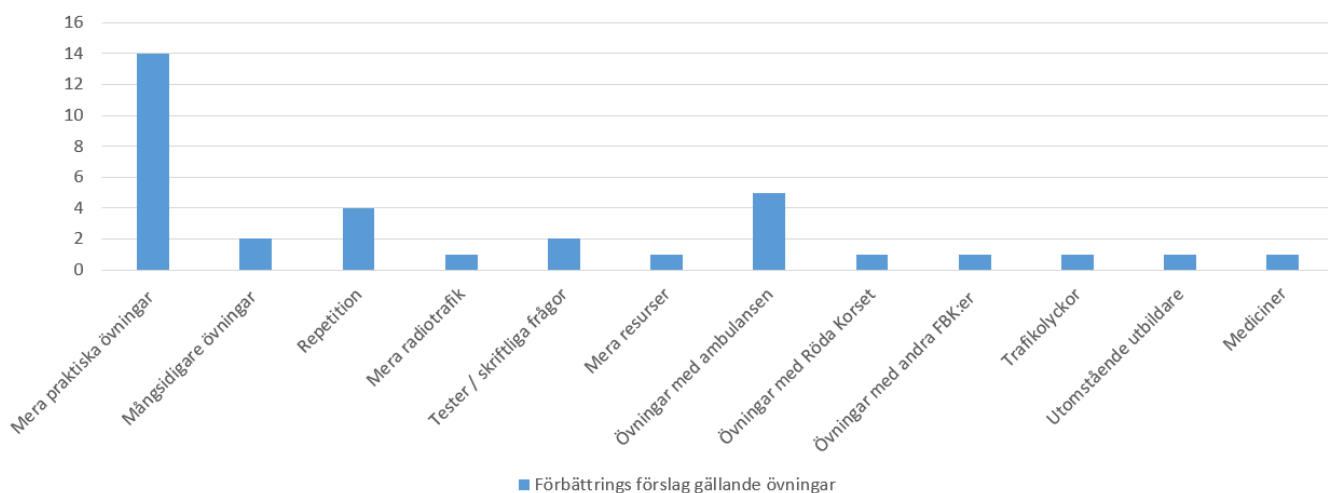
Figur 10. Informanternas åsikter om första hjälp utbildningens ändamålsenlighet

Ytterligare en öppen fråga ställdes angående vad som kunde förbättras gällande första hjälp utbildningen överlag. 54 personer besvarade frågan, en person med ett sträck och en med ett frågetecken. En person sade sig ha svårt att säga då hen endast deltagit i Röda Korsets första hjälp kurs. Med dessa borträknade blev mängden egentliga svar 51 stycken. 14 personer ansåg att mera praktiska övningar behövs. Två personer ansåg därtill att övningarna kunde vara mångsidigare. En person föreslog att det i kårerna kunde finnas en plan för hur första hjälp övningen byggs upp – ”Borde kanske på varje FBK finnas en plan som snurrar på där man genom året går igenom olika bitar och denna plan skulle upprepas och upprepas med uppdateringar efter hand samt med lite olika scenarier i övningarna från år till år”. 5 personer svarade att man kunde repetera mera och oftare.

Gällande kurserna svarade 2 personer att de kunde ordnas oftare, därtill önskade en person att hen personligen skulle ha möjlighet att delta i kursen. En person ansåg att kursen behöver uppdateras. En person svarade att kursen i nuläge är för utdragen och kunde avklaras på ett veckoslut medan en annan person tyckte att utbildningen borde vara längre. Därtill påpekade en person att kursen ”kunde planeras mera så att man som brandman kommer till platsen och inte som matti meikäläinen på gatan”. En annan kommentar var att det viktigaste är att utbildaren får det att vara intressant.

Samarbetet med andra instanser föreslogs också förbättras. 5 personer önskade samarbete och övningar med ambulanspersonal, en person med Röda Korset och en mellan avtalsbrandkårerna. En person önskade också att ”någon utifrån kommer och lär ut”. Förbättringsförslagen kan ses i figur 11.

Andra förbättringsförslag av enskilda personer var mera psykisk första hjälp, mera radiotrafik, övning i patientbemötande, tester av vad manskapet kan, mera resurser, trafikolyckor, tillgång till svenskt utbildningsmaterial, skriftliga frågor som man sedan får svar på samt utbildning om mediciner. 3 personer svarade också att utbildningen just nu är bra som den är, medan 2 personer tyckte att allt kan förbättras.

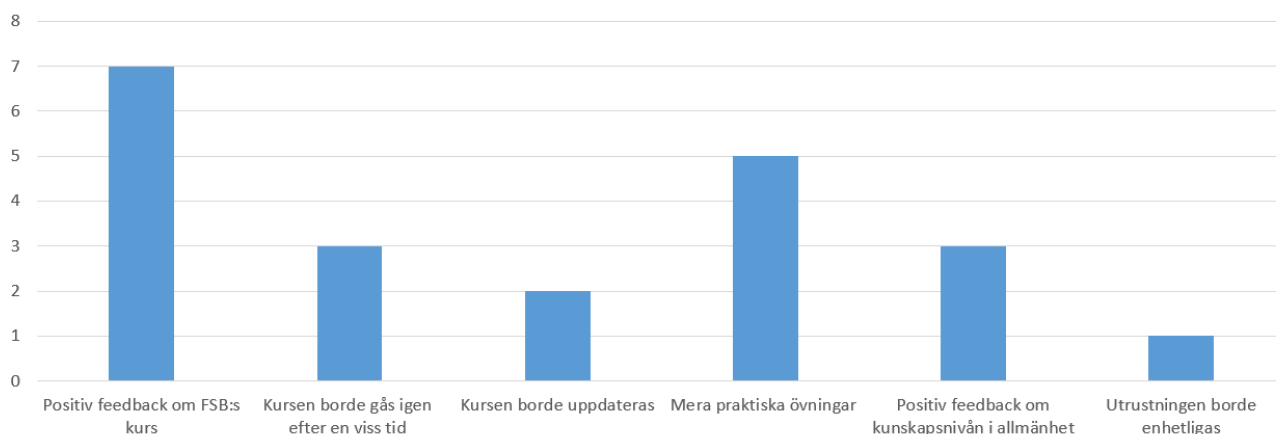

Figur 11. Förbättringsförslag gällande övningar (antal svar)

Till sist fick informanterna fritt ge kommentarer om första hjälp utbildningen. 34 personer svarade varav 5 svar bara var sträck och dylikt, vilket betyder att det kom in 29 egentliga svar. Kommentarererna har förtydligas i figur 12.

7 personer gav bra feedback gällande FSB:s första hjälp kursers innehåll och utbildare. 3 personer tyckte att man borde gå om kursen eller gå en ”refresher” kurs efter en viss tid. En person tyckte att kursen borde uppdateras och en att kursmaterialet borde uppdateras. Mera praktiska övningar efterlystes också i denna fråga av 5 personer. Annat som påpekades var att utrustningen i kårerna är väldigt varierande och borde enhetligas samt

de stora skillnaderna i vad som behöver kunnas på ställen där det är långt till närmaste ambulans jämfört med kårer som befinner sig nära där ambulanser är stationerade. 3 personer kommenterade också att de anser att utbildningsnivån för tillfället är bra och att en att första hjälp är viktigt.

Figur 12. Andra kommentarer om första hjälp utbildningen (antal svar)

8 KRITISK GRANSKNING

Syftet med detta arbete var att kartlägga avtalsbrandkåristers egna åsikter om sina första hjälp kunskaper och första hjälp utbildningen. 130 personer svarade på enkäten och ur svaren fås en bra bild av både den upplevda kunskapsnivån och utbildningsnivån. Enkäten nådde ut till samtliga brandkårer som är medlemmar i Västra Nylands Brandkårsförbund och skickades vidare inom kårerna, alla aktiva alarmavdelningsmedlemmar torde ha haft möjlighet att besvara enkäten. I medeltal kom det 8,125 svar per brandkår.

Begreppet validitet är ett mått på ifall en undersökning, som i detta fall en enkät, mäter det den är gjord för att mäta. Om frågorna är uppbyggda på ett sätt som gör att de kan missuppfattas eller om många inte kan svara på frågorna tyder det på en låg validitet. (Olsson och Sörensen, 2007). Majoriteten av informanterna har svarat på nästan alla frågor och endast en person svarade ”vet inte” i början, vilket tyder på att de varit uppbyggda så att de går att besvara. Då skribenten själv är aktiv inom en brandkår var enkäten uppbyggd med insikt i hur utbildningen inom kårerna i stort sett fungerar.

Frågorna med fasta svarsalternativ verkar ha varit klara då så gott som alla besvarat dem. De frågor där svaret angavs på en skala från 1-5 medförde dock vissa problem med tolkningen av svaren. Då programmet där enkäten gjorts endast tillät att siffrorna 1 och 5 definierades kan det för informanterna ha blivit litet oklart vad svaren 2,3 och 4 egentligen betydde. I en testgrupp på 7 personer som enkäten skickades ut till ansågs dock dessa frågor tillräckligt tydliga. På de öppna frågorna kom inte lika många svar in, men det kan förklaras med att personerna ifråga inte haft några förbättringsförslag gällande utbildningen eller sina egna kunskaper eller just då de svarat inte kommit på något förslag. Den sista öppna frågan svarade endast 29 personer på, men då den var gjord som ett utrymme för ”övriga kommentarer” kan man inte heller förvänta sig att alla svarar på den. De svar som kommit in på de öppna frågorna har till största delen varit relevanta och frågorna kan på så vis ses som tydliga. Dessa två öppna frågor behandlade första hjälp utbildningen som en helhet (kurser och inom brandkåren) och detta blev antagligen litet öppet för tolkning. Vissa personer har endast kommenterat utbildningen inom den egna brandkåren och vissa har kommenterat om första hjälp kursen. Detta kunde ha förtydligats genom att dela upp frågorna så att en fråga handlar om den formella utbildningen och en om den fortsatta utbildningen inom brandkåren. På frågan gällande inom vilket område brandkåristerna anser sig behöva förbättra sina första hjälp kunskaper hade ”t.e.x trafikolyckor, återupplivning” satts som en underrubrik för att göra frågan tydligare. Av de 65 personer som svarat på frågan svarade 21 personer ”trafikolyckor” och 11 personer ”återupplivning”. Där har säkerligen exemplet lett till att svarsprocenten inom dessa två områden var så stor. Detta betyder knappast att personerna inte skulle anse sig behöva mera utbildning inom området, men eftersom de såg exemplet samtidigt som de skulle svara fick det dem säkert att tänka på det just då vilket de annars kanske inte skulle ha gjort. Därför är dessa två områden nu säkert överrepresenterade i jämförelse med de andra områden som svarats.

Reabilitet är ett mått på hur bra något mäts, hur pålitligt resultatet är. En hög reabilitet betyder alltså att resultaten från en undersökning stämmer väl ihop med verkligheten. (Olsson och Sörensen, 2007) Då en stor del av de aktiva alarmavdelningsmedlemmarna svarat på enkäten och enkäten nått ut till samtliga brandkårer på området kan man anta att resultaten stämmer väl ihop med verkligheten. Av de kårer som tagits med i studien har 7 st första respons, det vill säga ca. 44% av kårerna. Ur resultaten framgick att 40,6%

av dem som svarat kommer från en kår med första respons. Svaren verkar alltså ur den synvinkeln ha fördelat sig relativt jämnt mellan de olika brandkårerna.

Generalisering handlar om att kunna tillämpa resultaten på en större population. (Olsson & Sörensen, 2007) Eftersom denna enkät nått en stor del av de aktiva avtalsbrandkåristerna på området i fråga kan resultaten ses motsvara den egentliga nivån på området. Resultaten kan dock inte generaliseras på andra områden då detta är denna enskilda populations åsikter om sitt eget kunnande och den utbildning de deltagit i. Trots detta stämmer den del av resultatet som gör att jämföra med tidigare forskning ihop med andra populationers åsikter. Resultatet kan mycket väl användas för att utveckla första hjälp utbildningen i Västra Nyland.

Objektivitet beskrivs som opartiskhet och saklighet (Nationalencyklopedin, 2017) I detta fall var skribenten själv aktiv inom en av de undersökta brandkårerna vilket har klargjorts från första början. Trots detta har skribenten strävat till neutralitet, så väl positiva som negativa svar har tagits med. Då enkäten är helt anonym och det inte framgår vem eller från vilken brandkår svaren kommer skall inte heller det att en del av informanterna från tidigare känner skribenten påverka svaren.

9 DISKUSSION

Resultaten från enkäten jämförs i detta stycke med den tidigare forskningen inom området, forskningsfrågorna och med arbetets teoretiska referensram, livslångt lärande.

9.1 Resultaten i jämförelse med de tidigare studierna

Ljungqvists studie (2015) var den enda studie som gjorts på samma område som denna och därför delvis inom samma intressegrupp. I den framkom att en stor del av informanterna upplevde att deras första hjälp kunskaper var relativt bra vilket korrelerar med svaren i denna studie – endast en låg procent av dem som svarat anser sina första hjälp kunskaper otillräckliga. I Ljungqvists studie efterfrågades mera praktiska övningar vilket många av dem som svarat på denna enkät också gjorde.

Många av de delområden som togs upp i den tidigare forskningen t.ex. trafikolyckor, återupplivning och vård av traumapatienter var områden som informanterna i denna undersökning också upplevde sig behöva mera utbildning om. Detta går delvis emot den tidigare forskningen då just återupplivning var en sak som i så gott som alla tidigare forskningar togs upp som något informanterna ansåg sig ha tillräckliga kunskaper om. Vikten av regelbundna övningar inom kåren togs upp i både Wiklunds (2010) och Nakolas (2007) arbeten och det var något som flera personer också svarade i denna studie. I Granholm och Ahlskogs (2016) undersökning ansåg 86,7% att första hjälp kursen kunde gås pånytt eller kompletteras med jämna mellanrum. Några personer svarade också på de öppna frågorna i denna undersökning att det kunde vara en bra idé.

Överlag stämde många av de åsikter som framkom väl ihop med de tidigare studierna. Då många av de tidigare undersökningarna gjorts inom intressegrupper där alla är aktiva inom en brandkår med första respons är inte resultaten gällande informanternas utbildning direkt jämförbara eftersom de brandkårister som inte är med i en kår med första respons vanligtvis inte heller har gått kursen i första respons. Många av de tidigare undersökningarna handlade också om utvärdering av teoretiska kunskaper genom tester vilket inte ha gjorts i denna undersökning och går därför inte att jämföra.

9.2 Resultaten i förhållande till forskningsfrågorna

Den första forskningsfrågan var: vilken första hjälp utbildning har avtalsbrandkåristerna? 75,2% av informanterna hade gått brandkårens kurs i första hjälp, därtill hade 42,6% gått brandkårens kurs i första respons. Då 40,6% av dem som svarat på enkäten var aktiva inom en kår med första respons är andelen brandkårister som gått kursen i första respons ytterst stor. Över 50% av dem som svarat hade gått Röda Korsets kurs i första hjälp och 35 personer hade därtill en grundutbildning via vilken de lärt sig första hjälp. På det stora hela hade alltså största delen en grundläggande första hjälp utbildning. Endast 3 personer hade inte någon första hjälp utbildning alls och en av dessa svarade i de öppna frågorna att hen önskar sig få möjlighet att gå brandkårens första hjälp kurs.

Den andra frågan var: anser de sig ha tillräckliga kunskaper inom första hjälp? I resultaten framkommer att endast en minoritet av informanterna anser sina kunskaper otillräckliga. 19,7% anser sina kunskaper helt tillräckliga och 41,7% svarade en 4 på frågan vilket kunde ses som "tillräckliga". En stor del anser sig också ha fått tillräcklig utbildning via brandkåren.

Den sista forskningsfrågan var: är utbildningen i nuläge ändamålsenlig? Majoriten av dem som svarat ansåg att utbildningen de fått varit helt eller rätt ändamålsenlig. Endast två personer ansåg att utbildningen inte alls motsvarat de situationer de råkat ut för eller kunde tänkas råka ut för.

9.3 Resultaten i förhållande till arbetets teoretiska referensram

I begreppet lifelong learning ingår enligt Duyff (1999) det att lärandet pågår hela livet, att lärandet sker med andras stöd, att inläringen är aktiv, att lärandet handlar om värderingar och förståelse utöver kunskap, att man lär sig också tillämpa kunskaperna i praktiken, att lärandet är en positiv upplevelse och att lärandet också sker utanför arbetslivet. Utgående från svaren i undersökningen uppfyller den nuvarande brandkårsutbildningen en del av principerna för livslångt lärande bra. Då brandkårsverksamheten är frivillig sker såklart allt lärande utanför arbetslivet.

Flera informanter har reflekterat över kurstillfället som givande och utbildarna som bra, så man kan anta att utbildningen åtminstone i dessa fall varit en positiv upplevelse samtidigt som utbildaren och de andra kursdeltagarna fungerat som stöd för personens inläring. De andra aktiva inom den egna brandkåren, övningsledare och kårchefer kan också säkerligen fungera som stöd för inläringen, en person svarade till exempel på de öppna frågorna att de har bra utbildare inom kåren. Dessa fall var dock endast enskilda individer och kan inte anses motsvara hela populationen.

Eftersom både deltagandet i brandkårens övningar och deltagandet i brandkårens kurser är frivilligt kan inläringen ses som aktiv, därtill hade många önskat sig mera övningar och utbildning vilket tyder på ett aktivt intresse att förbättra sina kunskaper.

Många frågade efter mera praktiska övningar och på den fronten kunde säkert utbildningens överensstämmande med livslångt lärande förbättras, speciellt när det gäller övningarna inom brandkårerna. Att tillämpa sina teoretiska kunskaper i praktiken är viktigt för inläringen. När det gäller värderingar som en del av inläringen framkommer inte dessa ur resultaten.

Slutligen verkar utbildningen åtminstone till en stor del vara pågående. Majoriteten av dem som svarat hade gått någon av första hjälp kurserna nyligen och största delen hade också deltagit i övningar i den egna brandkåren under det senaste året. Därtill svarade många att de ser repetition och fortsatt utbildning inom första hjälp som viktigt inom brandkårsverksamheten.

9.4 Sammanfattning

Utbildningen ser i nuläge ut att vara på en bra nivå. Samtidigt verkar intresset för att förbättra sina kunskaper bland avtalsbrandkåristerna vara stort. Det största enskilda förbättringsförslaget som kom fram gällde mängden praktiska övningar. Då redan nästan 50% av kursen i första hjälp är övningar och den teori som utgör den andra 50% säkerligen är nödvändig kunde kanske detta hellre riktas till brandkårernas övningstillfällen. Någon slags övningsplan med tips för övningar inom första hjälp skulle säkert komma väl i användning åtminstone i de kårer som inte har första respons (dessa har redan en övningsplan från räddningsverkets sida). Övningstillfällen med de lokala ambulanserna är också något som säkert skulle medföra stor nytta speciellt i de kårer som har första respons.

KÄLLOR

- Ahtineva, S. & Hyytiäinen, S. 2009, Ensivasteen henkilöstön osaaminen ja koulutustarpeet Salon seudulla. Turun Ammattikorkeakoulu
- Bäck, A. 2011, Utbildning och utvärdering av Kronoby första delvårds teoretiska kunnande. Yrkehögskolan Arcada.

- Dahmström, K. 2000, *Från datainsamling till rapport*, 3 uppl., Lund: Studentlitteratur, s. 283-286.
- Duyff, R. 1999, The value of lifelong learning: Key element in professional career development. *Journal of the American Dietetic Association*. Volym 99, nr 5, s 538.
- Ellström, P; Gustafsson, B. & Larsson, S. 1996, *Livslångt lärande*, uppl. 1, Lund: Studentlitteratur AB
- Finlands Sjöräddningssällskap, 2017.
<http://www.meripelastus.fi/sv/sj%C3%B6r%C3%A4ddningsutbildning> Hämtad 26.1.2017
- Finlands svenska brand- och räddningsförbund, 2016.
<http://fsbr.fi/utbildning/grundutbildning/> Hämtad 29.11.2016
- Granhölm, J & Ahlskog, O. 2016, Utvärdera förstahjälpkunskaper inom frivilliga brandkårer i Korsholm kommun – en kvantitativ enkätundersökning. Yrkeshögskolan Novia.
- Korhonen, J. & Kumpulainen, A. 2008, Pääjt-Hämeen Pelastuslaitoksen sopimupalokuntien ensivasteessa toimivien henkilöiden ensivastevalmiudet. Lahden Ammattikorkeakoulu
- Kuisma, M; Holmström, P; Nurmi, J; Porthan, K & Taskinen, T. 2013, *Ensihoito*, uppl. 3-4, Helsinki: Sanoma Pro Oy. s. 23-24
- Lapin pelastuslaitos. 2017, Ensivastetoiminta. Hämtad 26.1.2017
<http://www.lapinpelastuslaitos.fi/pelastustoiminta/pelastustoiminta/ensivaste>
- Ljungqvist, H. 2015, Frivilliga brandkåristers åsikter om första respons. En enkätundersökning hos avtalsbrandkårer vid Västra Nylands Räddningsverk. Yrkeshögskolan Arcada.
- Mäisti, M & Saarela, M. 2010, Entisen Anjalankosken alueen ensivastehenkilöstön osaamisen ylläpitokoulutus. Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu
- Nakola, P. 2007, Ensiuuttajien kokemukset koulutuksesta, testauksesta ja toiminnastaan Satakunnassa. Satakunnan Ammattikorkeakoulu.
- Nationalencyklopedin, 2017.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/objektivitet> Hämtad 5.4.2017
- Olsson, H. & Sörensen, S. 2007, *Forskningprocessen: Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, 2 uppl., Stockholm: Liber AB, s. 75-77, 157-158
- Patel, R. & Davidson, B. 2012, *Forskningsmetodikens grunder*, 4 uppl., Lund: Studentlitteratur AB, s 73 -109

- Patten, M. 2017, *Questionnaire Research: A Practical Guide*, 4 uppl., New York: Routledge, s 8-10
- Räddningsbranchens centralorganisation i Finland (SPEK), 2016. <http://www.spek.fi/Suomeksi/Palokuntatoiminta/Palokuntalaiset/Toiminta> Hämtad 29.11.2016
- Stenius, J. 2010, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen sopimuspalokuntien ensiauttajien kokemus osaamisestaan. Satakunnan Ammattikorkeakoulu.
- Västra Nylands brandkårsförbund, 2016. <http://vnbfi.brandkaren.fi/startside/> Hämtad 29.11.2016
- Västra Nylands räddningsverk, 2012. <http://www.lup.fi/sv-FI/Raddningsverksamhet> Hämtad 29.11.2016
- Wiklund, S. 2010, Utveckling av första hjälpen kunskaper för frivilligarbetare i Pedersöre första delvård – utvecklingsarbete. Yrkeshögskolan Arcada.

BILAGOR

Bilaga 1. Enkät på svenska

Kartläggning av avtalsbrandkåristers första hjälp kunskaper i Västra Nyland

Denna enkät är en del av Malin Wikströms examensarbete för akutvårdsutbildningen vid Yrkeshögskolan Arcada. Svaren kommer att analyseras för att kartlägga avtalsbrandkåristers åsikter om den nuvarande första hjälp utbildningen och sina egna första hjälp kunskaper. Det färdiga examensarbetet kommer att ges till FSBR och därtill kommer det att finnas på www.theseus.fi.

Dina svar kommer att behandlas anonymt och det kommer inte att framgå vem som svarat eller vilken brandkår svaren kommer från. Det tar ca. 5 minuter att svara på enkäten och frågorna är totalt 12 stycken.

Deltagande i enkäten är frivilligt! Genom att svara på frågorna godkänner Du att svaren används som material i examensarbetet.

Tack för Era svar !

1. Hur länge har Du varit med i FBK-verksamheten?

- under 1 år
- 1-2 år
- 3-5 år
- över 6 år

2. Har kåren Du är med i första respons verksamhet?

- Ja
- Nej
- Vet inte

3. Vilken första hjälp utbildning har Du?

- Brandkårens kurs i första hjälp
- Brandkårens kurs i första respons
- Röda Korsets första hjälp kurs(er)
- Utbildning inom vårdbranschen
- Utbildning inom räddningsbranschen
- Ingen första hjälp utbildning

4. Om du gått någon av första hjälp kurserna, när har du gått kursen (/kurserna)? (år)

Lyhyt vastausteksti

5. Hur många gånger har Du deltagit i första hjälp övningar i Din egen brandkår det senaste året?

- Inte en enda gång
- En gång
- 2-3 gånger
- Fler än 3 gånger

6. Hur många gånger har Du det senaste året deltagit i övningar i Din egen brandkår där första hjälp har varit ett delmoment ?

- Inte en enda gång
- En gång
- 2-3 gånger
- Fler än 3 gånger

7. Anser Du att Du har tillräckliga första hjälp kunskaper?

Med tanke på uttryckningar och annan FBK-verksamhet.

	1	2	3	4	5	
Jag anser mina kunskaper helt otillräckliga	☐	☐	☐	☐	☐	Jag anser mina kunskaper tillräckliga

8. Finns det något speciellt område Du anser Dig behöva förbättra Dina kunskaper inom?

T.ex. återupplivning, trafikolyckor

Pitkä vastausteksti

9. Anser Du att Du har fått tillräcklig första hjälp utbildning via brandkåren?

Med tanke på uttryckningar och annan FBK-verksamhet.

	1	2	3	4	5	
Inte alls	☐	☐	☐	☐	☐	Jag anser mig ha fått tillräckligt utbildning

10. Anser Du att den utbildning du fått motsvarar de situationer Du råkat ut för eller kan tänkas råka ut för på uttryckningar?

	1	2	3	4	5	
Inte alls	☐	☐	☐	☐	☐	Fullständigt

11. Vad anser Du kunde förbättras gällande utbildningen?

Pitkä vastausteksti

12. Andra kommentarer om den nuvarande första hjälp utbildningen:

Pitkä vastausteksti

Bilaga 2. Enkät på finska

Sopimuspalokuntalaisten ensiaputaitojen kartoittaminen Länsi Uudenmaan alueella

Tämä kysely on osa Malin Wikström:in opinnäytetyötä ensihoitolinjalla Arcadan AMK:ssa. Vastauksia analysoidaan kartoitettaessa sopimuspalokuntalaisten mielipiteitä tämänhetkisestä ensiapukoulutuksesta ja omasta osaamisestaan. Valmis lopputyö tulee FSBR:n käyttöön ja on valmistuttuaan luettavissa osoitteessa www.theseus.fi. Vastauksesi käsitellään anonyymisti ja missään vaiheessa ei tule esille, kuka on vastannut tai mistä palokunnasta. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 5 minuuttia ja kysymyksiä on yhteensä 12. Kysely on täysin vapaaehtoinen! Vastaamalla kysymyksiin hyväksyt, että vastauksia käytetään materiaalina opinnäytetyössä.

Kiitos vastauksistasi!

1. Kauanko olet ollut mukana VPK-toiminnassa?

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 3-5 vuotta
- yli 6 vuotta

2. Onko palokunnallasi ensivastetoimintaa?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

3. Millainen ensiapukoulutus Sinulla on?

- Palokunnan ensiapukurssi
- Palokunnan ensivastekurssi
- Punaisen ristin ensiapukurssi(t)
- Hoitoalan koulutus
- Pelastusalan koulutus
- Ei ensiapukoulutus

4. Jos olet käynyt jonkin tai joitakin yllämainituista kursseista, milloin olet käynyt sen /ne? (vuosi)

Lyhyt vastausteksti

5. Montako kertaa olet osallistunut ensiapuharjoitukseen omassa palokunnassasi viimeisen vuoden aikana?

- Ei kertaakaan
- Kerran
- 2-3 kertaa
- Yli 3 kertaa

6. Montako kertaa olet osallistunut viimeisen vuoden aikana palokunnassasi harjoituksiin, jossa ensiapu on ollut osa-alueena?

- Ei kertaakaan
- Kerran
- 2-3 kertaa
- Yli 3 kertaa

7. Ovatko ensiaputaitosi mielestäsi riittävät?

Hälytyksiä ja muuta VPK-toimintaa ajatellen.

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin riittävät

8. Onko osaamisessasi jotain erityistä osa-aluetta, joka tarvitsee mielestäsi kehittämistä?

Esim. elvytys, liikenne-onnettomuudet, verenvuodot

Pitkä vastausteksti

9. Oletko omasta mielestäsi saanut riittävästi ensiapukoulutusta palokunnalta?

Hälytyksiä ja muuta VPK-toimintaa ajatellen.

	1	2	3	4	5	
En lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin riittävästi

10. Vastaako saamasi koulutus mielestäsi niitä tilanteita, joita olet kohdannut tai saattaisit todennäköisesti kohdata hälytyksillä?

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin

11. Mitä voisi mielestäsi parantaa ensiapukoulutuksen suhteen?

Pitkä vastausteksti

12. Muita kommenttejä ensiapukoulutukseen liittyen:

Pitkä vastausteksti

Bilaga 3. Informantbrev

Kartläggning av första hjälp kunskaperna hos avtalsbrandkårister i Västra Nyland

Bästa kårchef / ordförande,

Jag heter Malin Wikström och jag studerar akutvård vid Yrkeshögskolan Arcada. Mitt examensarbete är en kartläggning av första hjälp kunskaperna inom kårerna i Västra Nyland. Kartläggningen utförs genom en enkät som skickas ut till de frivilliga brandkårer som är medlemmar i Västra Nylands räddningsförbund. Som beställare för arbetet fungerar FSBR som kommer att få det färdiga examensarbetet, därtill kommer det färdiga examensarbetet att finnas på www.theseus.fi.

I enkäten frågas avtalsbrandkåristernas åsikter om sina egna första hjälp kunskaper samt om första hjälp utbildningen. Det tar ca. 5 minuter att svara på enkäten som består av totalt 12 frågor.

Jag skulle vara ytterst tacksam om Ni kunde vidarebefordra enkäten (länk nedan) till Er alarmavdelnings medlemmar.
<https://docs.google.com/forms/d/1bUs6g81hqAXIErPPHba1LDwGiebzfIPTjGIUPnLYeyI/edit>

Enkäten finns också på finska via följande länk:
<https://docs.google.com/forms/d/1qoqczWtjYlrY5RIXob9d0Ja8squYfiAI-FvQjMmW-8/edit>

Enkäten är anonym, det framgår inte i svaren vem som svarat eller från vilken brandkår svaren kommer. Det är frivilligt att delta i enkäten. Ju flera svar som kommer in desto bättre bild får vi av nuläget gällande första hjälp kunskaperna.

Om ni har några frågor om enkäten kan ni kontakta mig på 045-8730069 eller via epost (wiksmali@arcada.fi)

Tacksam för Era svar !

med vänlig hälsning,
Malin Wikström